

Pasirinkite vieną iš pateiktų tekstų ir parašykite 400- 450 žodžių interpretaciją.

1 tekstas

Salomėja Nėris

SŪNUS PALAIDŪNAS

Nuraudęs beržynas,
Alėjos klevų -
Ilgu be tėvynės,
Nyku be savų!

Ir šuntakiais, liūnais,
Tamsiais pagiriais
Sūnus palaidūnas
Į sodžių pareis -

Tą vakarą kartu
Šuva gailiai staugs,
Prie užkilų vartų
Mama nebelauks -

Ieškosi mamytės -
Ji smėly miegos -
Ją šauksi, prikritęs
Prie žemės nuogos -

1937V.13.

2 tekstas

Vincas Mykolaitis-Putinas

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

I. BANDYMŲ DIENOS

IX

(Ištrauka)

Šeštadienį atvažiavo daug klierikų giminių. Parlatoriume skambėjo kalbos ir moterų juokas. Vieni seserys kitiems buvo pažįstamos. Tomis dienomis įėjimas į seminariją būdavo laisvesnis ir pasimatyti lengvesnis. Tie, kurie neturėjo svečių, rasdavo priežastį bent pereiti per parlatoriumą ir pamatyti naujų veidų, išgirsti naujų balsų ir jauno mergaičių juoko.

Liudo Vasario nė vienas pažįstamas neatlankė, ir jam buvo liūdna, girdint tuos linksmus balsus ir juoką. Iš anapus mūrų vėl plūstelėjo laisvo gyvenimo srovė – ir vidur žiemos pasivaidino viliojantis vasaros vaizdas. Atminty vėl atgijo Liucės paveikslas, paskutiniaisiais laikais beišnykstąs iš jo minčių ir įvaizdžių rato.

Jis išėjo į sodą. Naujai pasnigtas sniegas minkštai girgždėjo po kojomis, už seminarijos sodo skambėjo rogių varpeliai, kažkas šūkavo, kažkas kalbėjo. Sparčiai žingsniuodamas seminarijos sodo takais, jis atsiminė sceną Petrylos sode, kaip Liucė užspaudė delnais jam akis ir nosį, kaip jinai jį pajuokė ir pabėgo. Bet dabar jam, tai atsiminus, jau nebuvo nei gėda, nei pikta, bet juokinga.

– Išdykusi mergiotė, – tarė jis sau, linksmi nusišypsojo ir tęsė toliau savo kelionę aplinkui sodą.

Jis jau buvo išaugęs iš vaikiško bailumo atrodyti juokingam ir turėjo jau daugiau pasitikėjimo savimi. Jam dabar rodėsi, kad, sutikęs Liucę, pats primintų tą sceną ir iš savęs pasijuoktų kartu su ja. Jis norėjo dar pratęsti Liucės atsiminimą, sudaryti naujų vaizdų ir scenų, bet šiandien jam tai jau nevyko. Jo mintys spruko tolyn, vaizdai trūko ir maišėsi. Liucės atsiminimas jo nebejaudino ir vaizduotės nebežadino. Tačiau jis pajuto savy kažkokią tuštumą, spragą, nerimastį – ir laukimą kažin kokio susitikimo, naujos nepaprastos pažinties.

Jis vaikščiojo vienas tuščiais sodo takais, o ankstybas žiemos vakaras jau pilku, balzganu melsvumu aptraukė Katedros bokštus ir seminarijos rūmus, ir visa, kas tik buvo prieš jo akis. Pradėjo snaigioti didelėmis, iš reto krintančiomis snaigėmis, kurios sagstėsi prie jo palto ir, švelniai paliesdamos, kuteno blakstienas.

Pamažu jį pagavo svajinga nuotaika. Rodėsi jam, kad jis ne suka aplinkui aukšta siena aptvertą seminarijos sodą, bet eina ir eina vis pirmyn į tą balzganą melsvumą nežinomu, nesibaigiamu keliu. Nušvitusiu veidu ir klaidžiojančiu lūpose šypsniu, jis ne tik svajojo, bet ir gyveno vieną savo skurdžios jaunystės pasaką. Ir rodėsi jam, kad iš ano krašto priešais jį ateina toji Nepažįstamoji, Neregėtoji, kurios prisiartinimą jis štai taip gyvai jaučia.

Šilta malonaus jausmo banga užliejo jo krūtinę, ir tokios laimingos valandos jis neturėjo jau labai seniai. Jisai buvo užmiršęs seminariją ir nekenčiamą „labirintą“, ir nuobodžias meditacijas, ir neraminančias išpažintis – ir viską, kas jį varžė ir skyrė nuo plataus gyvenimo ir gražaus pasaulio...

Tą minėtą vakarą klierikas Vasaris, grįždamas iš sodo kelionės į seminarijos mūrus, kartu nešėsi ir neaiškią viltį, bene iš tiesų laukia jojo koks visai netikėtas susitikimas parlatoriume. Ir jis neiškentė ten nenuėjęs ir nepasirodęs. Jis, žinoma, nieko ten nerado, bet neaiški viltis jojo nepametė.

V. Mykolaitis-Putinas. Raštai, 4 t. – V., Vaga, 1992

3 tekstas

Balys Sruoga

MILŽINO PAUNKSMĖ

TREČIAS VEIKSMAS: ŽEMĖS TRAUKA

JOGAILA

Taip daug krūvon nelaimių susidėjo.
Prislėgė man senatvę kaip akmuo.
Klaiku man daros...

SIEŠČENCAS

Mylimas karaliau,
Gyvenime svarbiausia - geras ūpas!

JOGAILA

Tau gera, riteri, sakyt. Tu - laisvas.
Tu šiandie čia, rytoj - kitur, ir niekas
Tavęs įstatymais nesuvaržys.
Tave galvažudžiu vadina...

SIEŠČENCAS

Keikia
Mane, bet gero ūpo nenustoju...

JOGAILA

Žinau tave. Žinau aš visą tiesą.
Bet atviras esi žmogus. Ne suktas.
Tu vienas prieš mane neveidmainiauji.
Todėl ir branginu tave kaip draugą.

SIEŠČENCAS

Per daug garbės man, mylimas karaliau...

JOGAILA

Kaip liūdna mirt senam, tu nesuprasi.
Gyvenimą kaip elgetai praleidus!
Karalius! Dengia galvą karūna!
Bet pats tu - kalinys! Tu - juodas vergas,
Visiems tu tarnas vienas visuomet!
Tu nesuprasi, riteri, manęs...

SIEŠČENCAS

Aš pasakyčiau, kaltas pats esi:
Varyk velniop klastingus patarėjus, -
Geruoju neis - iškarti pusę liepk!

JOGAILA

Aš - užkury! Ar tu žinai, ką reiškia -
Karalius užkury?! Kur tu matei,
Kad kalinys galėtų pasirinkti
Kalėjimo sargus? Taip pat ir aš.
Gal yr karaliai kur kitur. Ne Lenkuos.
Parduos tave su sąžine, su siela
Už menką pinigą, už žemės šiukšlę.
Tau įsakys, ką tu turi daryti.
Kalbėti ką. Mylėti. Jausti. Vesti...
Nepažiūrės, ko trokšta tavo siela.
Sutuoks tave. Vaikų tau prigimdys!
Laiške ne tai parašo, ką man skaito,
Ir skaito man ne tai, kas parašyta!
Karalius - užkury! Cha cha! Nešioju
Karūnos auksą ant žilos galvos!
Senatvėje į grabo lentą linkstant,
Ne karūna man guli ant galvos,
Bet gėda. Žemės slegianti trauka.

SIEŠČENCAS

Tavęs tokio dar nemačiau, karaliau.
Kalbi kaip moteris kokia... Kas tau?

JOGAILA

Gyvenimą tylėjau savo visą.
Kenčiau... Nebegaliu! Širdis pratrūko.
Tėvynėj savo aš nebegaliu
Bebūti aklas, kurčias, nebylys!
Kai Vilniun atvažiuoju - man kitaip...
Čia viskas miela širdžiai. Man čionai
Lengviau alsuot. Kalnai, kalneliai, klonys..
Neries bangų švelnioji pyniava...
Prie vieškelio plataus sodeliai vyšnių...
Lakštingalos giesmė alyvų krūmuos...
Net dargana, šalna rudens vėlyvo -
Kaip laimės sapnas Viešpaties paunksmėj!
Lankau senas vietas... Kaip tremtinys!
Ir vienas skausmą - vienas - slėpt turiu!..

SIEŠČENCAS

Neišmintingas tu buvai, karaliau,
Dėl Lenkijos nustodamas tėvynės.

JOGAILA

Ne vien karaliai klysta vesdami...
Kaip aš mylėjau šventąją Jadvygą!

SIEŠČENCAS

Mylėjai tu, tikiu, tai gali būti...
Bet ji - tave?.. Karaliau mano mielas!

JOGAILA

Net meilės džiaugsmas, dovana žmonių,
Nebuvo lemta man pažint gyvenant!
Šeima manoji... Dieve, kam mane
Taip rūščiai nubaudei! Kodėl ne aš,
Bet Vytautas mirtingam patale!
Tamsusis kapas mano Lietuvoj
Lengvesnis būtų man neg karūna
Auksinė žemėj svetimoj senatvėj...

SIEŠČENCAS

Man liūdna pas tave gyvent, karaliau...

JOGAILA

Ką tu manai?

SIEŠCENCAS

Be darbo ilgu man...

JOGAILA

Pas čekų husitus rengies keliaut?

SIEŠCENCAS

O ne! Norėčiau aš... pas Švitrigailą...
Manau, turėsiu darbo aš pas jį!..

JOGAILA

Ir tu mane rengies apleist senatvėj?
Su vasaros kaitra paukšteliai skrenda,
Pavasarij užmiršdami ir žiedus,
Kuriais jie džiaugės meilėj ir gyveno...
Ir viskas samanos visur pas žmones, -
Tik samanos, - tik samanos, - žmogau...